

Huvudman

VÄRNAMO KOMMUN

kontaktcenter@varnamo.se

Beslut

Datum 2025-05-16

Dnr SI 2025:1029

Sida 1 (18)

Ärendet

Tillsyn av Finnvedens Gymnasium 1 i Värnamo kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun att senast den **17 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet, rätten att gå om en kurs och betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Värnamo kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Värnamo kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som har bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådant stöd och att elevernas behov styr i vilken omfattning studiehandledning ges. Detta innebär att elever på skolan med studiehandledning i polska, ryska och tigrinja ska ges stöd som motsvarar deras respektive individuella behov (9 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Rätten att gå om en kurs

1. Se till att alla elever, som inte har fått lägst betyget E på en eller flera kurser, får information om rätten att gå om kurser. Detta avser beslut om betyg fattade den 10 oktober 2025 eller tidigare för elever som går kvar på skolenheten (9 kap. 1 och 5 §§ gymnasieförordningen).
2. Se till att elever som vill gå om en eller flera kurser, och som har rätt till det, får möjlighet att gå om kursen/kurserna. Dokumentera hur många elever som har önskat gå om en kurs under perioden den 16 maj till den 10 oktober 2025 och hur många beslut som

fattats om att elever ska få gå om kurser under samma period. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (9 kap. 1 och 5 §§ gymnasieförordningen).

Betygssättning

1. Se till att betyg sätts i anslutning till att en kurs avslutas. Detta innebär att om eleven vid det tillfället då en kurs avslutas inte har de kunskaper som motsvarar lägst betygskriterierna för E, ska betyget F sättas (3 kap. 14 § och 15 kap. 22 och 24 §§ skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun en anmärkning avseende brister rörande utbildningen på introduktionsprogrammen. Värnamo kommun ska senast den **17 oktober 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser lärarledd undervisning, garanterad undervisningstid, undervisning utifrån centralt innehåll på fordons- och transportprogrammet, arbetsplatsförlagt lärande samt skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarie-nummer för ärendet (dnr 2025:1029) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys under våren 2025 inlett en tillsyn av Finnvedens Gymnasium 1 i Värnamo kommun. På skolan bedrivs fordons- och transportprogrammet samt introduktionsprogram i form av programinriktat val (IMV), individuellt alternativ (IMA), språkintröduktion (IMS) och yrkesintröduktion (IMY).

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Finnvedens Gymnasium 1 följer gällande bestämmelser om studiehandledning på modersmålet, rätten att gå om en kurs, betygssättning, utbildningen på introduktionsprogrammen, lärarledd undervisning, garanterad undervisningstid, undervisning utifrån centralt innehåll på fordons- och transportprogrammet, arbetsplatsförlagt lärande (apl) samt skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 8 april 2025 och 9 april 2025. Intervjuer har även hållits med apl-handledare för skolans lärlingselever per telefon den 14, 16 och 22 april 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans aktiva åtgärdsprogram och individuella studieplaner (ISP). Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn har inför Skolinspektionens tillsynsbesök angett att det på skolan totalt finns 24 elever som får studiehandledning på modersmålet i språken arabiska, tigrinja, persiska, swahili, ryska, somaliska och polska, vilket rektorn även bekräftar i intervju.

Flera yrkeslärare uppger i intervju att det finns fyra elever i år 1 som får studiehandledning på somaliska, arabiska och tigrinja och att de uppfattar att stödet är tillräckligt för eleverna. Flera lärare i gymnasiegemensamma

ämnen uppger i intervju att de identifierat att det finns tre elever från Ukraina på IMS som inte får studiehandledning i ukrainska utan i ryska, men att eleverna inte vill prata det språket. En lärare nämner även att det finns två elever som talar ett ovanligt afrikanskt språk där det inte finns studiehandledare. För de elever som ges studiehandledning säger en lärare att hens upplevelse är att studiehandledningen har minskat och att det ges i färre timmar, men att behovet är det samma. Flera lärare säger att de som har studiehandledning i arabiska skulle vara hjälpta av mer studiehandledning.

Flera representanter för elevhälsan säger i intervju att det finns två elever som har behov av studiehandledning i ett afrikanskt språk men att de inte får det, och inte heller i något annat språk. Vad gäller studiehandledningens omfattning för de elever som ges studiehandledning säger en representant för elevhälsan att det finns en "pott" om en timmes studiehandledning i veckan per elev oavsett elevens behov. Rektorn skickar in en anmälan om behov av studiehandledning till kommunen och det beslutas sedan centralt. En representant för elevhälsan säger att det enligt hen finns elever på skolan som behöver mer studiehandledning än vad som ges.

Rektorn uppger i intervju att de ukrainska eleverna som lärarna påtalat ges studiehandledning i ryska mot bakgrund av att det är det språket som de talar och det språk som varit deras tidigare undervisningsspråk. När det gäller eleverna som talar ett afrikanskt språk säger rektor att de får studiehandledning på annat språk som de behärskar utifrån vad som framkommit i samtal med eleverna under deras inskrivningssamtal. Beträffande omfattningen av studiehandledningen för de elever som ges det säger rektorn att hen uppskattar att det finns sju elever som har ett större behov av studiehandledning än vad som idag tillgodoses och att det handlar om språken polska, ryska och tigrinja. Rektorn uppger att hen till huvudmannen påtalat att dessa elever inte ges studiehandledning i tillräcklig omfattning vid flera olika tillfällen, även under innevarande läsår.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 9 § gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att elever med behov av studiehandledning ges det under en timme per vecka oavsett deras respektive behov. Utredningen visar även att det i vart fall finns sju elever som har ett större behov av studiehandledning än vad som tillgodoses i språken polska, ryska och tigrinja.

Vad gäller uppgifter från lärare och representanter för elevhälsan om studiehandledning på ukrainska och ett afrikanskt språk framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna mot bakgrund av vad som framkommit av intervju med rektorn.

Rätten att gå om en kurs

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Flera elever på fordons- och transportprogrammet säger i intervju att de inte har fått någon information om rätten att gå om en kurs. De säger att kurser kan förlängas och att man kan läsa på sommarskola. De säger även att lärarna har sagt att om man inte klarar ett ämne kan man göra en provning. Flera elever som läser som lärlingar säger att de inte har hört talas om att kurser kan förlängas men att de fått information om rätten att gå om en kurs i till exempel matematik och engelska.

Flera yrkeslärare uppger att det, för elever som fått F, inte är möjligt att göra om yrkeskurser, utan att det då är provning som finns som alternativ. Flera lärare i gymnasiegemensamma ämnen säger att det tidigare på skolan funnits "repriskurser", en möjlighet för eleverna att gå om kurser, men att det tagits bort och att elever nu inte får gå om en kurs. Om det är många elever som inte klarat kursen återstår provning. Lärarna säger att eleverna kan få stöd inför provning men att det inte är i närheten av kursens antal timmar. En representant för elevhälsan säger att det tidigare på skolan funnits repriskurser i matematik men att hen inte vet om det förekommit under innevarande läsår.

Rektorn har inför tillsynsbesöket uppgett att eleverna inte ges någon särskild information om rätten att gå om en kurs och att inga elever har gått om kurser det senaste läsåret. Rektorn bekräftar även under intervju att eleverna inte får någon specifik information om rätten att gå om kurser.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 1 § gymnasieförordningen följer att om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört kursen två gånger och inte fått lägst betyget E får eleven gå om

kursen ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. Om en elev har fått betyget F på en stor andel av kurserna under ett läsår får eleven, om det finns särskilda skäl, gå om också sådana kurser som eleven fått lägst betyget E på under läsåret.¹ Enligt 9 kap 5 § gymnasieförordningen fattar rektorn beslut enligt 1 § efter det att eleven, vårdnadshavare och berörda lärare har fått yttra sig.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att informera om och möjliggöra för elever att gå om en kurs som de inte har fått godkänt betyg i. Skolinspektionens utredning visar att elever inte informeras om att de har rätt att gå om en kurs som de inte har fått ett godkänt betyg i. Av intervjuer framkommer vidare att det tidigare på skolan funnits så kallade repriskurser, men att elever numera inte har möjlighet att gå om kurser som de inte fått ett godkänt betyg i.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Beslut om betyg på avslutade kurser

Flera yrkeslärare säger att kurser i några fall har förlängts, till exempel inom fordonsintroduktion, där elever fått stöd av specialpedagog. En lärare ger exempel på två yrkeskurser som förlängdes förra läsåret och säger att det handlade om att eleven inte hade gjort alla teoretiska övningar. Lärare i gymnasiegemensamma ämnen säger att det finns möjlighet att förlänga kurser om eleven bara har något moment kvar och att man då kan låta bli att sätta betyg i juni och i stället förlänga till augusti och att det kan göras i olika ämnen. En lärare säger att det då bara ska vara lite kvar av kursen och att det ska finnas en anledning till förlängning som till exempel mycket frånvaro eller långvarig sjukdom.

En representant för elevhälsan säger att det kan hända att vissa kurser förlängs men att det är utifrån specifika behov och speciella situationer, till exempel om en elev varit sjuk, och ger exempel på att de för en elev under det senaste året förlängt en fordonskurs. Rektorn uppger i intervju att förlängningar kan ske i alla ämnen utan undantag och att det kan handla om elever som varit frånvarande, har ett långsamt arbetstempo eller låg motivation och säger att en förlängning exempelvis kan gälla fram till den sista september.

¹ Bestämmelsen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Prövningar

Flera elever på fordons- och transportprogrammet säger att de har fått information om prövningar och att lärarna förklarat att man kan göra det om man inte har klarat ett ämne. En elev på introduktionsprogram säger att hen gjort en prövning under vintern och beskriver att man inför en prövning går igenom allt som man skulle göra och att de sen skrev några nationella prov, gjorde tester och läste böcker och visade att de kunde. Eleven säger att det finns en ansvarig lärare som man får material av och som man kan få hjälp av, men att det är mycket eget arbete. Flera lärare säger att det förekommer att elever genomför prövningar och flertalet lärare uppger att eleverna vid en prövning måste göra om hela kursen och inte enskilda moment. En representant för elevhälsan säger att elever kan ansöka om prövning i kurser de fått F i och uppger att det finns tre prövningstillfällen i matematik på ett läsår och två tillfällen för övriga ämnen. Rektorn bekräftar vid intervju elever och personals uppgifter och säger att det stämmer att elever genomför prövningar och att en prövning omfattar en hel kurs.

Rättslig reglering

Enligt 15 kap. 22 § skollagen ska betyg sättas på varje avslutad kurs.²

Av 9 kap. 7 § gymnasieförordningen³ framgår att huvudmannen får besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år, om

1. eleven har läst ett reducerat program,
2. eleven läser ett yrkesprogram och det kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i de kurser som krävs för att eleven ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå, eller
3. det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det.

Av 8 kap. 24 § gymnasieförordningen följer att en elev i gymnasieskolan har rätt att genomgå prövning vid den egna skolenheten i alla kurser, grundskoleämnen och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan för det fall eleven inte tidigare har fått betyg på kursen, i grundskoleämnet eller på gymnasiearbetet eller om eleven har fått betyget F.⁴

² Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

³ Bestämmelsen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

⁴ Bestämmelsen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att betyg inte alltid sätts i anslutning till att en kurs avslutas. Skolinspektionens utredning visar att det på skolenheten förekommer att kurser förlängs för enskilda elever och att tiden för kursers avslut därmed ändras för enskilda elever, i de fall eleven inte har nått ett godkänt betyg vid tiden då kursen avslutas. Detta får till följd att kursslutet inte är detsamma för alla elever. Betyg ska beslutas i anslutning till att kurser avslutas och en kurs anses avslutad när undervisningen i kursen upphör. Det saknas enligt skollagen och andra författningar förutsättningar att förlänga kurser. Däremot finns det, enligt gymnasieförordningen, möjlighet att fatta beslut om att undervisningen för en elev fördelas över längre tid än tre år, om det med hänsyn till elevens förutsättningar finns särskilda skäl för det. Det har i utredningen inte framkommit några uppgifter som tyder på att det i de här aktuella fallen är fråga om förlängd undervisning.

Vad gäller genomförandet av provningar på skolenheten har inte annat framkommit än att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Värnamo kommuns verksamhet vid Finnvedens Gymnasium 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet, rätten att gå om en kurs samt betygssättning. Det finns därför skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Utbildningen på introduktionsprogrammen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket granskat samtliga individuella studieplaner för elever som går på IMV, IMA och IMS. Samtliga individuella studieplaner är individuellt utformade. Av samtliga individuella studieplaner för IMA och IMS framgår elevernas mål med utbildningen. Av de totalt fem individuella studieplanerna för elever på IMV framgår inte elevernas mål med utbildningen. Rektorn uppger i intervju att målet för elever på IMV är underförstått men att det inte uttryckligen står i de individuella studieplanerna.

Huvudmannen har inför tillsynsbesöket lämnat in dokumentet "huvudmannens plan för introduktionsprogrammen" av vilket framgår utbildningens behörighetskrav, syfte, huvudsakliga innehåll, längd och uppföljning.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer vidare att elever som ska läsa grundskoleämnena gör det och att det finns såväl avsatt schemalagd tid som lärarresurser för det. De elever som klarar av det har möjlighet att läsa grundskoleämnena samtidigt som gymnasiekurser i samma ämne, men det är alltså olika kurser och särskilda lärare avsatta för grundskoleämnena. Samtliga grundskoleämnena som en elev har kvar framgår inte av den individuella studieplanen men finns angivet i ett parallellt digitalt system.

Rättslig reglering

Av 17 kap. 7 § andra stycket skollagen framgår att det för varje elev ska upprättas en individuell studieplan.

Av 1 kap. 7 § gymnasieförordningen framgår att en individuell studieplan för en elev på introduktionsprogram bland annat ska innehålla uppgifter om utbildningens mål.

Enligt 6 kap. 4–6 och 8 §§ gymnasieförordningen ska programinriktat val bland annat innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och för elever på övriga introduktionsprogram får utbildningen innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i.⁵

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i utbildningen på introduktionsprogrammen. Skolinspektionens utredning visar att det i de individuella studieplanerna för elever som går IMV saknas föreskrivna uppgifter om utbildningens mål.

Vad gäller kravet på att grundskoleämnena ska ingå i utbildningen för elever på IMV finner Skolinspektionen inte annat än att Värnamo kommun uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer även att eleverna på introduktionsprogram i övrigt ges undervisning i de ämnen de ska och att utbildningen omfattar de ämnen som anges i elevernas individuella studieplaner.

⁵ Bestämmelserna har nya lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Värnamo kommuns verksamhet vid Finnvedens Gymnasium 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utbildningen på introduktionsprogrammen. Utredningen visar att det av individuella studieplaner för elever på IMV inte framgår vilka mål eleverna har med sin utbildning. Mot bakgrund av att utredningen visar att utbildningen på introduktionsprogrammen i övrigt uppfyller författningarnas krav bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Det finns därför skäl att tilldela Värnamo kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Lärarledd undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att elever på fordons- och transportprogrammet med inriktning transport har lärarledda teorilektioner varje vecka, men att de även återkommande har lektioner utan lärare där eleverna arbetar självständigt med körkortsteori i ett digitalt system. Elever och lärare berättar att eleverna delas upp i mindre grupper och att några övningskör på skolans körgård, några övningskör på väg och resterade arbetar med teori i verkstadslokalen där en lärare finns tillgänglig för frågor. Läraren som är i verkstadslokalen har också övningskörning med exempelvis truck i lokalerna. Rektorn bekräftar att eleverna arbetar självständigt nästan varje dag men uppger att det finns lärare tillgängliga för frågor och att de ser till att eleverna får det stöd de behöver.

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 3 § skollagen definieras begreppet undervisning i samma lag som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter sig till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Av 2 kap. 15 § skollagen framgår att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 633) framgår att undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av begreppet undervisning ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare eller förskollärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande under hela lektionstiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller lärarledd undervisning på fordons- och transportprogrammet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans poängplaner för fordons- och transportprogrammet. Av dessa framgår kurser för samtliga inriktningar på programmet (personbil, transport, karosseri och lackering - lärling och lastbil och mobila maskiner - lärling) och för varje kurs finns olika kolumner bland annat avseende kursernas respektive poäng, apl-timmar, timmar och fördelade timmar.

Av inlämnade poängplaner och av rektorsintervjun framgår att skolan fördelat mer än 2 720 respektive 2 430 timmar för elever på fordons- och transportprogrammet. Rektorn uppger i intervju att kolumnen "Fördelade timmar" endast avser schemalagda timmar på skolan och inte den apl-tid eleverna har. För att få den sammanlagda bilden av elevernas undervisningstid ska både kolumnen "Fördelade timmar" samt "apl-timmar" beaktas. Rektorn säger att hen säkerställer att eleverna ges minst sin garanterade undervisningstid genom ett digitalt program som skolans schemaläggare arbetar i och som varnar om det skulle vara för få utlagda timmar. Rektorn berättar därtill att exempelvis studiedagar dras av i systemet.

Rättslig reglering

Av 16 kap. 18 § skollagen framgår att elever har rätt till ett minsta antal undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid). För elever på yrkesprogram som omfattar 2 800 gymnasiepoäng är den garanterade undervisningstiden 2 720 undervisningstimmar och för yrkesprogram som omfattar 2 700 gymnasiepoäng är den 2 625 undervisningstimmar. Av 16 kap. 18 § andra stycket skollagen framgår vidare att för

elever som har valt bort delar av det som krävs för grundläggande behörighet enligt 3 § minskas den garanterade undervisningstiden i motsvarande omfattning. Enligt övergångsbestämmelser till lagen gäller detta för elever som läser på utbildningar som påbörjats höstterminen 2023 eller senare. För elever som läser på utbildningar som påbörjats tidigare än höstterminen 2023 ska alltså paragrafens tidigare lydelse tillämpas av vilken det framgår att elever på yrkesprogram har rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter.

Av bilaga 1 till skollagen framgår att fordons- och transportprogrammet är ett yrkesprogram. Av bilaga 2 framgår att detta program omfattar 2 800 gymnasiepoäng för de elever som påbörjar utbildningen från höstterminen 2023.

Av 4 kap. 22 § gymnasieförordningen framgår att huvudmannen för nationella program i gymnasieskolan beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren.⁶

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller garanterad undervisningstid för elever på fordons- och transportprogrammet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning utifrån centralt innehåll på fordons- och transportprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har utrett om undervisningen på arbetsplatsförlagda kurser för skolans lärlingselever på fordons- och transportprogrammet följer och omfattar respektive kurs syfte och centrala innehåll. Flera lärlingselever uppger i intervju att de har apl-platser men att de inte känner till vilka kurser det är som de ska göra på apl, utan att de mest följer med i det dagliga arbetet på arbetsplatsen. När utredaren ger exempel på olika delar av det centrala innehållet i apl-förlagda kurser säger eleverna att de känner igen det och att det är sådant som de arbetat med. Flera yrkeslärare säger att de går igenom med eleverna vilka kurser eleverna ska läsa på apl innan de börjar. En lärare uppger att eleverna får allt centralt innehåll i kurserna på sina apl-platser, särskilt då eleverna följer med olika mekaniker och får göra olika typer av arbetsuppgifter. En lärare säger att hen har

⁶ Bestämmelsen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

gått igenom kurser och centralt innehåll med handledarna på hösten, och att de lägger extra tid på det om det är en ny apl-plats. Skolan säkerställer att eleverna får göra allt centralt innehåll genom att en lärare ofta besöker eleverna oanmält, ungefär var fjortonde dag.

Flera apl-handledare säger att de inför att eleven skulle börja fått information från skolan och att de fyllt i olika papper. Alla handledare beskriver att en lärare från skolan besöker arbetsplatsen regelbundet, och att läraren under besöken följer upp vad eleverna fått göra. Flera handledare säger att de fått information från skolan om vilka kurser och moment som ska genomföras på apl. När utredaren från Skolinspektionen nämner exempel på olika delar av det centrala innehållet i apl-förlagda kurser bekräftar flera handledare att det är moment som eleverna får göra. Flera handledare uppger att de inte känner till att det skulle finnas moment som inte går att genomföra på deras arbetsplatser. En handledare säger att det på deras arbetsplats inte är möjligt att genomföra plåtarbeten men att den elev som är på deras arbetsplats även har varit på andra arbetsplatser.

Rektorn uppger i intervju att hen säkerställer att lärlingseleverna ges allt det centrala innehållet på de apl-förlagda kurserna genom dialog med ansvariga lärare. Rektorn uppger vidare att en del elever är på flera lärlingsplatser och att man kan flytta eleven om den är på en plats som är fokuserad på ett visst typ av arbete så att de får fler erfarenheter och möjligheter att visa fler moment.

Rättslig reglering

I skollagen och gymnasieförordningen anges de nationella programmen i gymnasieskolan samt respektive programs innehåll och omfattning samt inriktningar (16 kap. 5 § skollagen och bilaga 2 till skollagen, 4 kap. 1 § gymnasieförordning och bilaga 1 till gymnasieförordningen). För varje nationellt program finns examensmål som innehåller mål för programmet (16 kap. 6 § skollagen, förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program). För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen). Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte och vilka kurser som ingår i ämnet. För respektive kurs anges det centrala innehåll som undervisningen i kursen ska behandla.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller undervisning utifrån centralt innehåll. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn har i Skolinspektionens informationsinhämtning inför tillsynsbesöket angett att alla lärlingar på skolan får apl som omfattar minst halva utbildningen och att de eleverna läser som lärlingar från år 2. För elever på yrkesprogram som inte läser som lärlingar har rektorn uppgett att alla elever får apl om minst 15 veckor. Rektorns uppgifter bekräftas av den av huvudmannen inlämnade poängplanen samt genom uppgifter från elever i intervju.

Såväl elever, lärare och rektor uppger i intervju att yrkeskurserna för elever som läser som lärlingar är till 100 procent arbetsplatsförlagda och att alla moment i kurserna således utförs på respektive elevs apl-plats. För elever som inte läser som lärlingar uppger en lärare att hen inte vet om det finns någon samlad dokumentation om vilka moment som ska göras på apl men att lärarna själva har sådan dokumentation. Lärarna säger att de har en mall som de följer och att de stämmer av med eleverna vad de redan gjort på apl. Skolan för en tät dialog med arbetsplatserna genom ett programråd, och arbetsplatserna kan påverka vad de vill att eleverna tränar extra på, men det är lärarna som avgör vad som ska göras på apl. En lärare säger att rektorn är med i programrådet men att rektorn inte är med i detalj kring varje moment utan mer övergripande. Rektorn säger i intervju att hen inte har fattat något formellt beslut om vilka delar eller moment av kurser som ska ligga på apl för de elever som inte läser som lärlingar utan att det är de undervisande lärarna som bestämmer vilka moment som läggs ut. Rektorn uppger vidare att det är svårt att styra exakt vad eleverna ska göra i en verkstad och att det beror på vilka kundbilar som kommer in, men att lärarna har dialog med handledarna om vad eleverna bör få testa i den mån det går att styra.

Rättslig reglering

Av 16 kap. 16 § skollagen framgår att ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande. Av 11 § framgår att det inom yrkesprogrammen får finnas gymnasial lärlingsutbildning som börjar det första, andra eller tredje läsåret.

Av 4 kap. 12 § skollagen framgår att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolor i minst 15 veckor. En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska i stället genomföra mer än hälften av denna utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Omfattningen ska då

räknas från och med det läsår som eleven påbörjar den gymnasiala lärlingsutbildningen. Rektorn beslutar om att hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.⁷

Av 2 kap. 10 § skollagen följer att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Av andra stycket följer att rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller arbetsplatsförlagt lärande. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Flera elever inom såväl fordons- och transportprogrammet som introduktionsprogrammen uppger i intervju att de tycker att de får hjälp snabbt om de tycker något är svårt och att hjälpen de får är tillräcklig. Flera lärare säger att de hela tiden arbetar med extra anpassningar och att det finns mycket material att tillgå och ger exempel så som muntliga redovisningar, anpassade genomgångar och möjlighet att lyssna. Flera representanter för elevhälsan uppger att det råder en osäkerhet från lärarnas sida kring ledning och stimulans och extra anpassningar och intensifierade extra anpassningar och att det är något elevhälsan ofta möter i samtal med lärare. Flera representanter säger att det finns materiella hjälpmedel så som hörselkåpor och skärmar att tillgå. En representant säger att hen tror att alla lärare vet att det finns hjälpmedel men att de inte alltid vet hur och när de ska använda det. Rektorn säger att det enligt hens kännedom inte finns elever som inte får de extra anpassningar de behöver. Rektorn uppger vidare att hen bedömer att lärarna har de förutsättningar som krävs för att möta alla elevers behov av extra anpassningar och att det inte kommit några signaler om att lärarna saknar möjligheter att ge det.

⁷ Bestämmelsen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom lag 2023:654. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Anmäla behov av utredning för särskilt stöd

Flera lärare berättar att de har "teamskanaler" med alla undervisande lärare för respektive program där de skriver om elever de uppmärksammat och vilka extra anpassningar de gjort för eleven. Mentorn får därigenom en signal om eleven och fler lärare kan fylla på med sina erfarenheter för att mentorn ska skapa sig en helhetsbild. Mentorn tar sedan det vidare till rektorn i samband med en månatlig avstämning av elevernas frånvaro. Flera lärare säger att det är tydligt för alla att man använder teamskanalen om en elev riskerar att inte nå målen. Flera representanter för elevhälsan säger att skolan har en rutin för att anmäla elever som har behov av utredning för särskilt stöd men säger att den ska revideras. Rektorn bekräftar vid intervju lärarnas uppgifter om att undervisande lärare, när denna anser att en elev trots extra anpassningar riskerar att inte nå målen, kontaktar mentorn så att skolan får en helhetsbild. Rektorn säger vidare att anmälan görs till rektorn via skolans månatliga system för frånvarouppföljning när det befaras att elever inte når målen trots extra anpassningar. Rektorn uppger att det vid tidigare inspektion inte fanns tydliga rutiner för anmälan men att det nu utarbetats och att det finns en fastställd vägledning som lärarna hänvisas till och som går igenom med nyanställda samt togs upp vid läsårsstarten innevarande läsår.

Starta utredning av elevers behov av särskilt stöd

Flera lärare säger att de upplever att det efter en anmälan tar lång tid och att de inte alltid får återkoppling om vad som sker. En lärare säger att man lagt ut på lärarna att återkoppla och skriva rätt saker för att sedan kopiera in det i ett annat dokument. En annan lärare säger att hen hade velat ha mer förtroende och att de skulle lita på hen när hen säger att det inte fungerar utifrån rådande förutsättningar, men att man när man får tillbaka det måste försvara sig. En annan lärare tillägger att man inte heller skickar in en anmälan innan man har gjort alla extra anpassningar som man kan.

Flera representanter för elevhälsan säger att de uppskattningsvis tagit emot mellan 10–20 anmälningar om behov av utredning av särskilt stöd under det senaste läsåret, att det finns anmälningar som de inte hunnit ta hand om och säger att de får vänta innan de kan ta sig an dem för att också bibehålla kvaliteten i arbetet. Rektorn säger i intervju att en anmälan kan bollas tillbaka som en del av en utredning där lärarna ska fylla på med vilka extra anpassningar som fungerar och vad mer som behöver göras. Ibland har skolan redan tillräcklig information, och då startas en utredning direkt. Rektor säger att hen inte känner till att det skulle finnas obearbetade anmälningar som väntar på utredning om särskilt stöd.

Huvudmannen har den 7 maj 2025 inkommit med synpunkter på den efter tillsynsbesöket upprättade tjänsteanteckningen och bland annat anfört att representanter för elevhälsan missuppfattat utredarens fråga om antalet

inkomna utredningar för särskilt stöd och att de hänvisat till andra typer av utredningar och kartläggningar. Huvudmannen har vidare anført att det under innevarande läsår inte inkommit några anmälningar och behov av utredning av särskilt stöd som det inte har startats utredningar för.

Särskilt stöd i enlighet med beslutade åtgärdsprogram

Skolinspektionen har granskat de på skolenheten 21 aktiva åtgärdsprogrammen. Såväl lärare som representanter för elevhälsan och rektor uppger att eleverna ges det stöd som står i åtgärdsprogrammen. När utredaren till representanter för elevhälsan ger exempel på åtgärder som finns i åtgärdsprogrammen så som arbete i mindre sammanhang och praktik, bekräftar representanter för elevhälsan att berörda elever får det angivna stödet. Även rektorn uppger att hen är av uppfattningen att alla berörda elever ges stöd i enlighet med sina åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av 3 kap. 7 § skollagen följer att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Värnamo kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas även i denna del.

X Viveka Berglund

Beslutsfattare
Signerat av: Viveka Berglund

X Jonna Johansson

Föredragande
Signerat av: Jonna Johansson

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Carolin Levinsson medverkat.